

СЛИСАВЕТГРАДЕЦЬ АРКАДІЙ МАСЛОВ: ОДИН ІЗ ЗАСНОВНИКІВ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ НІМЕЧЧИНИ

Серед видатних діячів міжнародного комуністичного руху ХХ століття (тут передусім маємо назвати наших земляків Льва Троцького - творця Жовтневої революції 1917 року в Росії, яка буквально за 10 днів перевернула світ, - та Григорія Зінов'єва, голову Комуністичного Інтернаціоналу) поважне місце посідає ще один уродженець Єлисаветграда Ісаак Юхимович Чемеринський (1891-1941) (на знімку). Він увійшов в історію, як один із засновників Німецької Комуністичної партії. У дитинстві та юності ніщо не віщувало йому політичної кар'єри. У 1899 році, коли

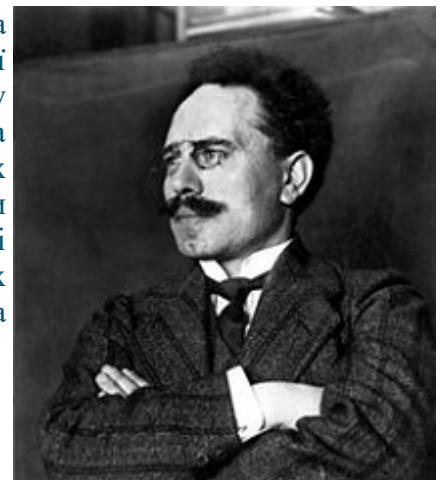

хлопцеві виповнилося 8 років, родина переїхала до Німеччини. У Берліні Ісаак після закінчення школи навчався в консерваторії по класу фортепіано. З 1912 по 1914 рік слухав лекції знаменитих учених-фізиків Альберта Ейнштейна та Макса Планка в Берлінському університеті. Коли почалася Перша світова війна, Чемеринського мали інтернувати з Німеччини як громадянина Росії, тоді він добровільно записався у німецьку армію, служив перекладачем у таборах для військовополонених. У ті роки почав симпатизувати „Союзу Спартака” – так називалась марксистська організація, яка виникла в Німеччині на початку ХХ століття. Його лідерами були Роза Люксембург (1871-1919) і Карл Лібкнехт (1871-1919), у майбутньому засновники Комуністичної партії Німеччини (1919), через декілька днів після цього підступно вбиті. І дотепер у Німеччині прибічники лівих ідей свято шанують їх пам'ять. Щорічно у день загибелі видатних марксистів та гуманістів біля їх могили збираються десятки тисяч людей

Не випадково, Роза Люксембург визнана однією з „100 великих жінок” в історії людства. Донедавна і в нашому Кіровограді пам'ять про Р.Люксембург та К.Лібкнехта була „увічнена” у назвах двох вулиць. У новітні часи їм повернули первісні назви: Преображенська і Покровська. А однією з найулюбленіших піонерських пісень в СРСР була „Маленький барабанщик”:

Мы шли под грохот канонады,
Мы смерти смотрели в лицо.
Вперед продвигались отряды
Спартаконцев, смелых бойцов...

Звісно, співаючи цю пісню, юні лєнінці й ув'язнені не мали, що вона - німецька (вільний переклад здійснив поет Михайло Светлов), а спартаківці – це не футболісти найпопулярнішої в Радянському Союзі футбольної команди.

Натомість справжнім „спартаківцем” був уродженець Єлисаветграда Ісаак Чемеринський. У 1919 році він знайомиться з жінкою, яка відіграла вирішальну роль в його долі. На ті часи Ельфріда Ейслер (таке її справжнє прізвище) (1895-1961), дочка австрійського філософа Рудольфа Ейслера та сестра відомого

німецького композитора Ханса Ейслера, мала уже значний досвід політичної діяльності. Вона була одружена з журналістом Паулем Фрідляндером, мала сина Фрідріха Герхарда, який став відомим математиком. 23-річна Ельфріда Ейснер у листопаді 1918 року заснувала Комуністичну партію німецької Австрії (КПНА), за що отримала членський квиток № 1. Більше того, вона брала участь у збройному захопленні редакції консервативного видання «Neuen Freien Presse». Була заарештована і провела три тижні у тюрмі. 9 лютого 1919 року Ельфріда читала основну доповідь перед делегами 1-го з'їзду КПНА, редагувала друковані партійні видання - газету «Der Weckruf/Die Rote Fahne» і журнал «Die revolutionäre Proletarierin».

У серпні 1919 року Ельфріда Ейснер з чоловіком і сином приїхала у Берлін, де й стала „Рутю Фішер”. Через два роки розлучилась з чоловіком і зійшлась у цивільному шлюбі з Ісааком Чемеринським, який, у свою чергу, обрав псевдонім „Аркадій Маслов”. У 1921 році Рута Фішер та Аркадій Маслов очолили Берлінську організацію Комуністичної партії Німеччини (КПН) і стали ключовими фігурами її лівого крила. Маслов стає одним з редакторів партійної газети „Роте Фане”. У 1922 році його заарештовують і засуджують до 8 місяців тюремного ув'язнення. Але Маслов втікає до Москви, де йому покровительствує сам голова Комінтерну та ще й земляк Григорій Зінов'єв. У 1923-1924 році Маслов перебував у Москві, де був допитаний Слідчим комітетом Комінтерну за звинуваченням, що буцімто є агентом поліції, і був повністю реабілітований. Після повернення у Німеччину у 1924-1925 році Маслов і Фішер стають співголовами КПН, проводячи ультралівий курс. У 1926 році за підтримку Об'єднаної опозиції у ВКП(б), до якої входили Л.Троцький, Х.Раковський, К.Радек, Г.Зінов'єв, Н.Крупська та інші відомі більшовики-ленінці, їх обох виключають з партії. Сталін, у свою чергу, зробив ставку на Ернста Тельмана (1886-1944), який після усунення Маслова і Фішер від керівництва, очолив КПН. Натомість подружжя пара не змиралась. Вони зібрали колишніх членів лівого крила КПН і на початку 1928 року створили нову партійну організацію під назвою „Ленінбунд” (Спілка Леніна або Ленінська Спілка, їх називали також „Лівими комуністами”). На момент заснування партія налічувала 6 тисяч членів і поділяла погляди на розвиток СРСР та міжнародного комуністичного руху Об'єднаної опозиції Троцького і Зінов'єва, яка нещадно критикувала сталінський курс, зокрема теорію про „соціалізм в окремо взятій країні”. Після капітуляції Зінов'єва Маслов і Фішер вийшли з Ленінбунду. Маслов відійшов від активної політичної діяльності і до 1933 року займався в основному перекладами, а Фішер працювала викладачем. Вони пробували відновитися у партії, але невдало. Коли до влади прийшли нацисти, подружжя пара однією з перших передбачливо втекла до Франції. З 1934 року Маслов активно співробітничав з Троцьким та французькими троцькістами. У 1936-1937 році він входив у керівництво Руху за Четвертий Інтернаціонал. На московських процесах 1936-1938 року над опозиціонерами ім'я Маслова фігурувало як одного із активних зарубіжних агентів „ворогів народу”. Після окупації Франції у 1940 році подружжя виїхало на Кубу, очікуючи американські візи. Дозвіл на в'їзд до США без зволікань отримала Рут Фішер, Маслову відмовили. 21 листопада 1941 року його знайшли мертвим на вулиці Гавани. За даними офіційного розслідування у нього раптово зупинилося серце. Але Рут Фішер була переконана, що Маслова убили агенти НКВС, інсценувавши нещасний випадок.

В еміграції дружина і соратниця Аркадія Маслова писала антисталінські статті. З 1944 року Фішер випускала інформаційний бюлетень «The Network».

З 1945 року за дорученням Кембріджського університету займалась дослідженнями історії комуністичних ідей. У 1948 році побачила світ книга Рут Фішер «Сталин и немецкий коммунизм», в якій глибоко проаналізована історія КПН у 1920-1930-і роки. У 1955 році вдова Маслова переїхала до Франції. Через рік у Західній Німеччині вийшли дві її книги: «От Ленина к Мао. Коммунизм в Бандунгскую эру» і «Трансформация советского общества. Хроника реформ». Померла Рут Фішер у 1961 році, через 20 років після загибелі чоловіка.